

Riigikogu kultuurikomisjoni istungi protokoll nr 151

Tallinn, Toompea

Esmaspäev, 09. oktoober 2017

Algus 11.10, lõpp 12.10

Juhataja: Aadu Must

Protokollija: Merje Noorlind

Võtsid osa: Liina Kersna (Laine Randjärv asendusliige), Heidy Purga, Krista Aru, Toomas Jürgenstein, Toomas Väinaste, Viktoria Ladõnskaja, Yoko Alender, Angelika Berg (nõunik-sekretariaadijuhataja), Atko-Madis Tammar (nõunik)

Puudus: Heljo Pikhof

Kutsutud: Haridus- ja teadusminister Mailis Reps, Haridus- ja Teadusministeeriumi koolivõrgu juhi nõunik Piret Sapp, üldharidusosakonna nõunik Tiina Kivirand, õigusosakonna jurist Indrek Kilk ja haridusseadustiku juht Sille Uusna (2. päevakorrapunkti juures) ja Haridus- ja teadusminister Mailis Reps, Haridus- ja Teadusministeeriumi koolivõrgu juhi nõunik Piret Sapp, üldharidusosakonna nõunik Tiina Kivirand, õigusosakonna jurist Indrek Kilk ja haridusseadustiku juht Sille Uusna (3. päevakorrapunkti juures)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmise ning sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (519 SE) - arutelu, komisjoni esindaja määramine, esimese lugemise menetlusotsused
3. Erakooliseaduse muutmise seaduse eelnõu (520 SE) - arutelu, komisjoni esindaja määramine, esimese lugemise menetlusotsused
4. Muud küsimused

1. Nädala töökava kinnitamine

Komisjoni istung esmaspäev, 9.10.2017

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmise ning sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (519 SE) - arutelu, komisjoni esindaja määramine, esimese lugemise menetlusotsused
3. Erakooliseaduse muutmise seaduse eelnõu (520 SE) - arutelu, komisjoni esindaja määramine, esimese lugemise menetlusotsused
4. Muud küsimused

Komisjoni istung teisipäev, 10.10.2017

1. Panoraamivabadus - arutelu

Otsustati:

- 1.1** Kinnitada nädala töökava

(konsensus: Aadu Must, Heidi Purga, Yoko Alender, Liina Kersna, Krista Aru, Toomas Jürgenstein, Viktoria Ladõnskaja, Toomas Väinaste).

2. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmise ning sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (519 SE) - arutelu, komisjoni esindaja määramine, esimese lugemise menetlusotsused

Mailis Reps tutvustas eelnõu, mis muudab hariduslike erivajadustega õpilastele õppe korraldamisega seonduvat regulatsiooni. Eelnõu suurendab tugispetsialistide toetust, et tõsta lastele vajalike tugiteenuste kättesaadavust. Lisaks nähakse eelnõuga ette regulatsioon riiklike haridusstipendiumite ja -preemiate maksmiseks haridusasutustes töötavatele inimestele. Eelnõu järgi on põhihariduse korraldamine haridusliku erivajadustega õpilaste ehk tuge vajavate õpilaste osas kohaliku omavalitsuse üksuse ülesanne. Kuigi ka senini on lähtunud kaasava hariduse põhimõttest, mille kohaselt peaksid tuge vajavad õpilased üldjuhul õppima elukohajärgses koolis ja ühtse põhikooli riikliku õppekava järgi, siis kehtiva õiguse järgi on riigil kohustus asutada ja pidada koole raskema haridusliku erivajadustega õpilastele. Riik jätkab erivajadusega lastele suunatud koolide pidamist leppides kohaliku omavalitsuse üksustega kokku nende pidamise võimalikus üleandmises. Eelnõu järgi on koolis tagatud vähemalt eripedagoogi, logopeedi, psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi (tugispetsialistid) teenus. Kui tugispetsialisti pakutav üldine tugi ei anna õpilase arenguks soovitud tulemusi, siis on koolil võimalik õpilasele rakendada valdkonna eest vastutava ministri moodustatud koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ja vanema nõusolekul tõhustatud tuge või erituge. Eelnõu järgi toimub õpilasele tõhustatud toe või eritoe vajaduse hindamine koolivälise nõustamismeeskonna ja kooli koostöös. Koolil on õigus õppetöö läbiviimist vastavalt kohandada. Selleks nähakse nii munitsipaalkoolide kui ka eraüldhariduskoolide pidajatele lisaks haridustoetusele ette vahendid kooli tegevuskuludeks (näiteks kohandatud õppevahendid ja keskkond). Lisaks suurendatakse kohalike omavalitsuste võimekust eraldades toetust ka üldist tuge pakkuvate tugispetsialistide teenuse kättesaadavuseks. Eelnõu näeb ette haridusvaldkonna töötajate tunnustamiseks riiklike hariduspreemiaid. Valdkonna eest vastutav minister määrab riiklikke haridusstipendiume

Krista Aru küsis tugispetsialistide vähesuse kohta.

Mailis Reps nõustus, et olukord on murettekitav ning tugispetsialistidest on koolides puudus.

Liina Kersna avaldas arvamust, et kaasav haridus on põhimõttena hea, aga reformi alustades oleks pidanud alustama eripedagoogikast õpetajaõppes.

Tiina Kivirand selgitas, et Tartu Ülikoolis saavad kõik õpetajad eripedagoogilise ettevalmistuse ning põhjalik töö käib ka eripedagoogide koolitusprogrammide uuendamisel. Pigem tuleb lihtsalt käitumisprobleemidega laste toetamise puhul suurendada abiõpetaja osatähtsust, mida on rõhutanud ka koolid.

Piret Sapp lisas, et on olemas eraldi ülevaade, koostöös Rajaleidjatega on kaardistatud, kui suurte koormustega tugispetsialistid töötavad. Kuna tugispetsialistide töö rahastamiseks on olemas erinevad struktuuritoetustega, siis üks ja sama spetsialist on ühe osakoormusega koolis, teise osakoormusega tegeleb näiteks programmiga, mis on Sotsiaalministeeriumi haldusalas ning nii on töö killustunud. Kui vaadata tervikut, siis ei ole tegemist ainult tööjõu puuduse teemaga, vaid ka tööjõu õige rakendamise teemaga.

Toomas Jürgenstein küsis raskemate hariduslike erivajadustega tegelevate riigikoolide üleandmise kohta.

Mailis Reps selgitas, et pimedate ja kurtide õpilaste koolidega tegeldakse eraldi koostöös kohalike omavalitsustega. Kindlasti jäävad jätkuvalt riigikoolideks kinnised erikoolid (Kaagvere, Tapa).

Krista Aru küsis õpetaja õiguste tugevdamise võimaluse kohta seoses käesoleva eelnõuga. **Mailis Reps** selgitas, et puutumus on olemas, kuid see eelnõu uusi regulatsioone ei too.

Otsustati:

2.1 Ettepanek võtta täiskogu päevakorda 18.10.2017 14:00

(konsensus: Aadu Must, Heidy Purga, Yoko Alender, Liina Kersna, Krista Aru, Toomas Jürgenstein, Viktoria Ladõnskaja, Toomas Väinaste).

2.2 Määrata ettekandjaks Aadu Must

(konsensus: Aadu Must, Heidy Purga, Yoko Alender, Liina Kersna, Krista Aru, Toomas Jürgenstein, Viktoria Ladõnskaja, Toomas Väinaste).

2.3 Teha ettepanek esimene lugemine lõpetada

(konsensus: Aadu Must, Heidy Purga, Yoko Alender, Liina Kersna, Krista Aru, Toomas Jürgenstein, Viktoria Ladõnskaja, Toomas Väinaste).

2.4 Teha ettepanek määrata muudatusettepanekute tähtajaks 01.11.2017 17:15

(konsensus: Aadu Must, Heidy Purga, Yoko Alender, Liina Kersna, Krista Aru, Toomas Jürgenstein, Viktoria Ladõnskaja, Toomas Väinaste).

3. Erakooliseaduse muutmise seaduse eelnõu (520 SE) - arutelu, komisjoni esindaja määramine, esimese lugemise menetlusotsused

Mailis Reps tutvustas eelnõu, mis loob aluse riigi osalemiseks eraüldhariduskoolide tegevuskulude katmiseks. Eelnõuga tagatakse erakoolidele tegevustoetus kohaliku omavalitsuse üksuste keskmisel tasemel ja luuakse jätkusuutlik erakoolide rahastamise kava 2020+. Eelnõu ei puuduta eraüldhariduskooli pidajatele riigieelarvest eraldatava haridustoetuse andmise printsiipe õpetajate, direktorite ja õppealajuhatajate tööjõukulude, samuti muude kooli õppekava täitmiseks ja kooli pidamiseks vajalike kulude osas. Samuti on jätkuvalt kohaliku omavalitsuse üksusel õigus eraüldhariduskoolide pidajaid tegevuskulude katmisel toetada. Eelnõu järgi on eraüldhariduskoolil võimalik taotleda toetust tegevuskulude katmiseks riigieelarvest, kui on täidetud järgmised nõuded: koolile antud tähtajatu tegevusluba; koolis ei ole õppemaksu või õppemaks on õpilase kohta keskmiselt kuni teatud protsendini töötasu alammäärast kuus; kooli tegevusest saadud kasum investeeritakse õppe- ja kasvatustegevusse; kooli eelarve ja hariduskulud on avalikud ning koolil puudub maksuvõlg riigi ees. Nimetatud nõuete täitmisel saab eelnõu järgi toetust taotleda alates 2018. a 1. jaanuarist. Toetuse arvutamise aluseks on õpilaste arv 10. novembri seisuga ja selle kohaliku omavalitsuse üksuse, mille haldusterritooriumil eraüldhariduskool tegutseb, üldhariduskooli õppekoha keskmine tegevuskulu. Toetust ei eraldata nõuete mittetäitmisel, samuti on valdkonna eest vastutaval ministril õigus toetus tagasi nõuda, kui toetust on eraldatud ebaõigete andmete alusel. Kehtiva erakooliseaduse kohaselt eraldatakse eraüldhariduskoolidele tegevuskulude toetust 2019. aasta 31. detsembrini. Toetuse suurus on 75 protsenti selle kohaliku omavalitsuse üksuse, mille haldusterritooriumil eraüldhariduskool tegutseb, üldhariduskooli keskmisest tegevuskulust 2016. aastal. Eelnõu kohaselt jääb senine regulatsioon kehtima, samuti nähakse ette üleminekusätteid õppemaksu lae kohaldamiseks.

Toomas Jürgenstein küsis erakoolide õppemaksu langetamise rakendamise kava kohta.

Sille Uusna selgitas, et nõuded õppemaksu laele rakenduvad eelnõu kohaselt järk-järguliselt.

Yoko Alender küsis, millise põhimõtte alusel luuakse ühtsuskooli kõrvale sisuliselt erakoolidest paralleelsüsteemi.

Mailis Reps selgitas, et tegemist on poliitilise valikuga ning lähtutakse põhimõttest, et kõikide valikute keskmis on laps ja iga laps on tähtis. Reps mõõnis, et omavalitsused

sooviksid ja neil võiks ka olla suurem õigus erakoolide asutamise puhul kaasa rääkida ning selleks sobiva lahenduse leidmise kallal tuleb veel töötada.

Viktoria Ladõnskaja avaldas arvamust, et Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsioon ei toeta eelnõus pakutud järk-järgulist lahendust ning ettepanek on, et aastaks 2020 oleks rahastamise tingimusena õppemaksu lagi kõigile 25 %.

Liina Kersna viitas erakoolidele seatud eelarve ja hariduskulude avalikustamise nõudele ning küsis võimaluse kohta avalikustada ka munitsipaalkoolide eelarved.

Piret Sapp selgitas, et eelnõu kohaselt nõutav hariduskulude avalikkus peab olema avalik siiski vaid ministeeriumile tegevustoetuse eraldamise otsuse tegemiseks. Eelmisest aastast alates on need kulutused koostöös Statistikaametiga Haridus- ja Teadusministeeriumile nähtavad, kui erakool on andnud Statistikaametile vastava nõusoleku andmeid jagada. Kohalike omavalitsuste hariduskulude puhul kehtib sama loogika ning andmed on Haridussilmas avalikustatud. Riigikoolide puhul on vastav arendus veel käimas.

Liina Kersna küsis erakoolide võimaliku arvu kohta, kes saavad taotlelda alates 2018. aasta 1. jaanuarist tegevuskulu toetust uue regulatsiooni järgi.

Piret Sapp selgitas, et kuigi kõik erakoolid saavad kuni 2019 aasta lõpuni jätkuvalt tegevustoetust vana regulatsiooni järgi, siis uue regulatsiooni järgi suurema tegevustoetuse taotlemiseks kvalifitseeruksid õppemaksu lae osas u pooled erakoolid ning tähtajatu tegevusloa osas samuti pooled erakoolid. Nimetatud koolid aga ei kattu omavahel, mistõttu kokku on võimalike kvalifitseeruvate erakoolide arv alla poole olemasolevatest erakoolidest. Riigieelarve suhtes prognoose tehes on siiski eeldatud seda, et kõik võivad kvalifitseeruda.

Otsustati:

3.1 Ettepanek võtta täiskogu päevakorda 18.10.2017 14:00

(konsensus: Aadu Must, Heidy Purga, Yoko Alender, Liina Kersna, Krista Aru, Toomas Jürgenstein, Viktoria Ladõnskaja, Toomas Väinaste).

3.2 Määrata ettekandjaks Toomas Jürgenstein

(konsensus: Aadu Must, Heidy Purga, Yoko Alender, Liina Kersna, Krista Aru, Toomas Jürgenstein, Viktoria Ladõnskaja, Toomas Väinaste).

3.3 Teha ettepanek esimene lugemine lõpetada

(konsensus: Aadu Must, Heidy Purga, Yoko Alender, Liina Kersna, Krista Aru, Toomas Jürgenstein, Viktoria Ladõnskaja, Toomas Väinaste).

3.4 Teha ettepanek määrata muudatusettepanekute tähtajaks 01.11.2017 17:15

(konsensus: Aadu Must, Heidy Purga, Yoko Alender, Liina Kersna, Krista Aru, Toomas Jürgenstein, Viktoria Ladõnskaja, Toomas Väinaste).

4. Muud küsimused

4.1. Kollektiivne pöördumine „Aita Linnahalli seinamaaling lõpuni viia ja säilitada“

Otsustati:

4.1.1 Lahendada kollektiivne pöördumine kirjaliku vastusega.

(konsensus: Aadu Must, Heidy Purga, Yoko Alender, Krista Aru, Toomas Jürgenstein, Viktoria Ladõnskaja, Toomas Väinaste).

4.1.2. Vastata pöördumisele

(konsensus: Aadu Must, Heidy Purga, Yoko Alender, Krista Aru, Toomas Jürgenstein, Viktoria Ladõnskaja, Toomas Väinaste).

(allkirjastatud digitaalselt)

Aadu Must

Juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Merje Noorlind

Protokollija